

רסיסים משדה הקרב

רחובות גיטו וילנה היו ריקים מאדם. הכל התחבאו, כידעם ש' עומדת להיערך אקציה. מפקד גדוד הפרטיזנים הצעיר, אלכסנדר בוגן, חדר לגיטו, תוך סיכון רב, כדי לנסות לחלץ משם קבוצת יהודים, שביניהם כמה רופאים, שלהם נזקקו ביערות. באחת הי' סימטות של ירושלים דליטא, פגש את ידידו בוב זאלקינסון. בוב היה רופא, פילוסוף, מתמטיקאי והוגה דעות. שאל אותו בוגן: "מדוע אתה ברחוב בעת כזו?" ענה לו: "היום פתרתי בעיה מתמטית שעברתי עליה מזה שנתיים, וכעת לא איכפת לי כלום."

בוגן דאג להחביא את הרופא, שהסכים לחמוק ליערות. ברגע הי' אחרון הגיעה מהגיטו לשער אמו של בוב, עם שוטר, ומנעה את יציר אתו מהגיטו, מפני שחשבה שביער יהיה מסוכן יותר. זאלקינסון מצא את מותו מחבטת מקלו של נאצי במחנה הריכוז. לפני מותו שלח חק להוריו: "השמש נפלאה והצט' רים מצייצות." הוא ראה רק את היופי, לא את הוועות.

שיריון רוחני. בוגן עלה לארץ באמצע עבודת הדוקטורט שלו על הנושא: "מוטיבציה ליצירה אמנר תית בזמן השואה". בוגר האקדמיה המפוראת בוויילנה, שהמלחמה קר

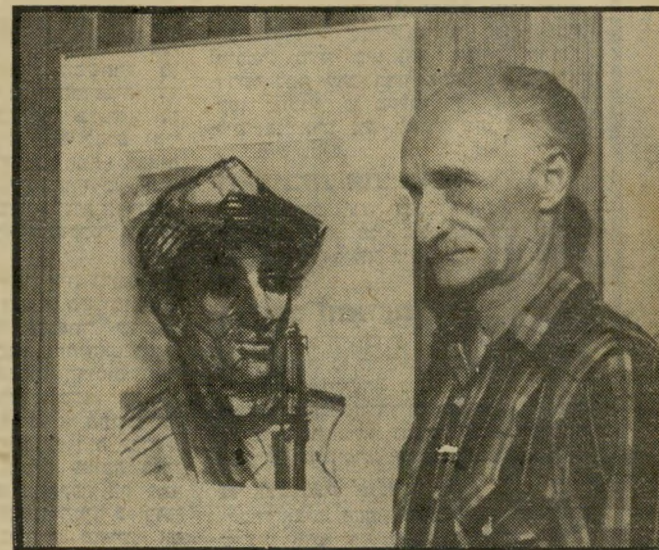
את הטיפוסים שהזכירו לו את הי' פרטיזנים, אותם מצא בנמל אילת, בין הסווארים. בין הכפרים התחיל לצייר את דמות האשה המזרחית, שהיא כה שונה מדמות האשה ש' הכיר באירופה. האשה המזרחית שנושאת את משאה על ראשה כ' גאון, וכולה תמירה וזקופה כאובי לייסק.

בעיקבות משבר העליה, עבר ב' ציורו כמה תקופות, שבהן הושפע מהקוביזם, צייר בסגנון ריאליסטי בתים ונופים, אך לאחרונה כמו בשל והגיע לשיא חדש ביצירתו. תערוכתו החדשה בבית אגודת ה' אחנים, מגלה צייר בעל שיעור קור מה, שחדל לצייר את הצורה הי' חיצונית של הדברים שעניו רואת, והוא מבטא תוך שיחרור מוחלט, את סערת הוולקנו שבתוכו, ונותן ביטוי לתגובותיו על מה שהוא רר אה.

למה צילום?

מה גרם לארכיטקט האמריקאי המצליח, דן ברלי, לעזוב את מישורתו ואת מישורו המשגשג על מנת להתחיל ללמוד תולדות הי' אמנות ולהפוך אספן צילום? ביקור שערך ברלי במוסיאון המטרופוליטן בניו יורק, בתערוכת האדם, הוא שהוליד בו את הרעיון.

ברלי התמקד בלימודיו בצילום.

הצייר אלכסנדר בוגן וציורו "פרטיזן" מוטיבציה ליצירה אמנותית בזמן השואה

עיה אותו מלימודיו, והפכה אותו לוחם יערות, היה מחלץ יהודים מהגיטו, ובין קרב לקרב, היה מוצא לו זמן לצייר. בציוריו הנציח את הלוחמים, את מראות הגיטו הגוע, את בית הכנסת, בית הקברות, את הילדים והנשים שנלקחו למחנות, וחייע את מה שאף מילה לא יכלה לתאר.

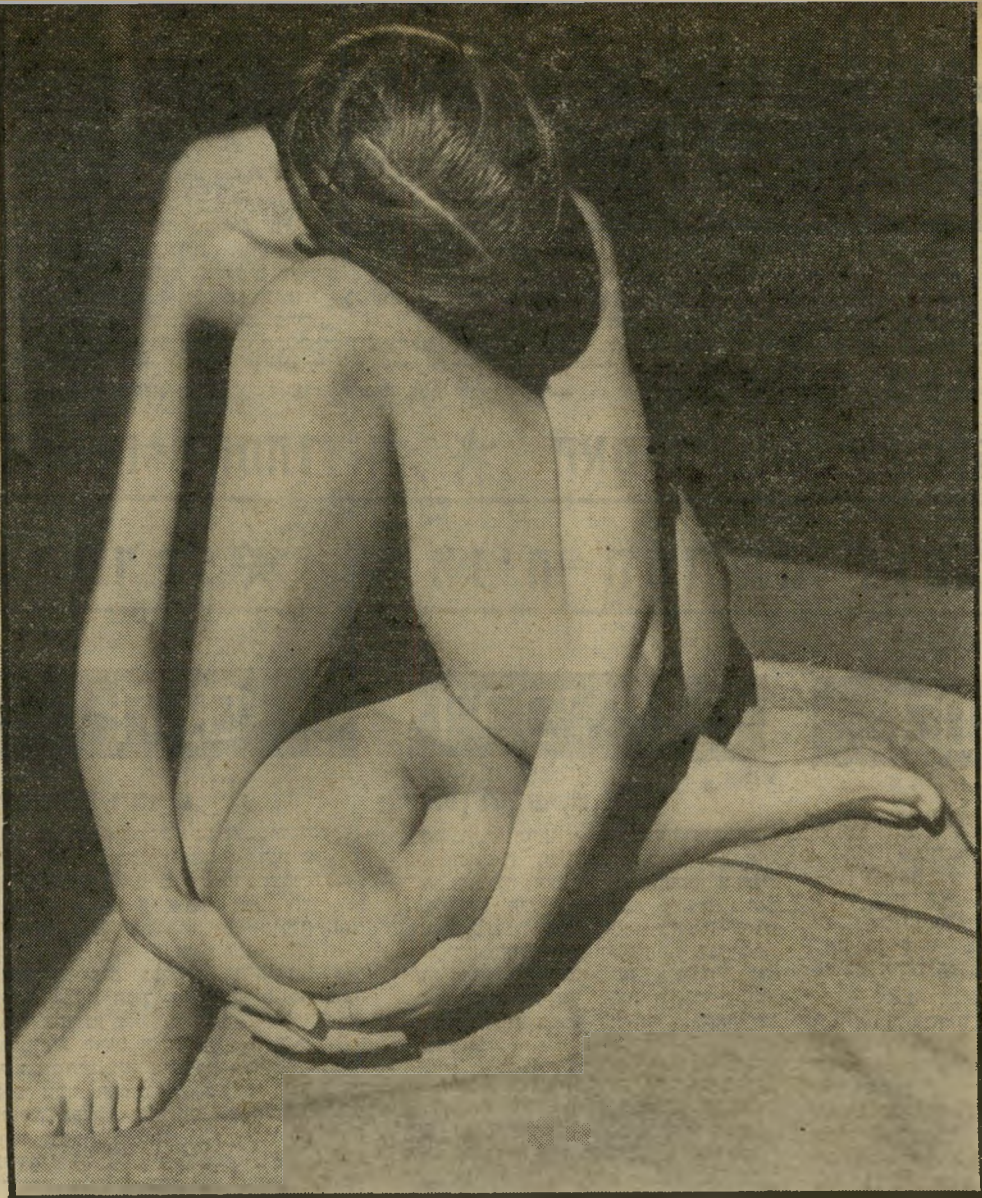
הוועות כמו לא היו בציוריו. תוך שניות היה רושם דמויות ונר' סים, סיפורים מעניינים יש לו על הדרך שבה השיג חומרים לציור ב' אמצע המילחמה. "פעם התקפנו מכונית של גרמנים, במכונית היו נייר, טוש, דיו ועפרונות. את כל האוצר הזה חתרמתי, וכך התאפשר לי לצייר." כשהיה שם, לא חשב על המניע לציור בשדה הקרב, אבל שנים לאחר מכן הבין כי היה זה השיריון הרוחני שהגן על צלם האדם, שבו היצירה ביטאה גם את הרצון לתעד מה שהיה שם, ואת הרצון להקים צאצאים — והציורים היו ילדי האמן.

שיא חדש. בנואו לארץ, יחד עם אשתו רחל, שגם אותה חילץ מהגיטו, קיבל בוגן הלם. הי' צבעים השולטים בנוף ישראל היו שונים. שנתיים הוא לא צייר בצבע. היה חסר לו עושר הצבעים ורכותם שהורגל להם בצפון אירופה. הוא התחיל לטייל בכל הארץ, ולרשום

הודות לתורמים כמו דן ברלי, יש כיום בידי המוסיאון אוסף נכבד, שחלקו הוצג בשנה שעברה, וגרם התרגשות רבה בקרב חובבי הצילום בארץ. בתערוכה החדשה מוצגים צילומים נדירים החל מ-1840 ועד ימינו, של צלמים כמו אמרסון, וטקינס, שטיגליץ, בטי האן, מאיי רוביץ ולס קרימס.

שערוייה באגודה

תוך כדי צעקות, גידופים והשי' מצות, נבחר ועד חדש לאגודת הציירים. הוועד נבחר אחרי שה' וועד הקודם הוכרח להתפטר בגלל חיכוכים אישיים בתוכו, שהעכירו את האווירה. הקש ששבר את גב

עירום ש' אדוארד ווטסון במוסיאון ישראל מאוסף דן ברלי רעיון נולד מביקור במוסיאון

לחיים יוגכ להתפטר, וזאת היתה תודתם לכך שהוציא את האגודה מהבוץ מבחינה כספית, באמצעות גיוס כספים וניהול מוצלח. החברים הוותיקים חדשים הם ניצח מליני יאק, פנחס אברמוביץ, אלכ' סנדר בוגן, רחל שביט ואליהו גת. רק דן קרייגר וגרשון רנרט הם חדשים. כבר עתה נראה שה' אגודה תעמוד בפני הצורך לערוך בחירות חדשות בקרוב. אותם ש' נבחרו אינם מייצגים את כל 1500 חברי האגודה, אלא את עצמם.

כתמים

שלושה בחורים צעירים, צכי בוגן, בעין אלוני ויגאל ער' ארי, ששניים מתוכם השתחררו זה עתה משירות צבאי, נטלו על עצמם להוציא עיתון חדש ושמו הדרם החדש. העיתון אינו ביטוי לזרם חדש באמנות, כפי שיכול אולי שמו לרמו, אלא במה לאמנים, סופרים ומשוררים להתבטא כאות נפשם, חרף כל המחיצות והקליקות שמנעו ממנו זאת עד עתה. הוצאת העיתון לאור אינה סוף שאיפותיהם, ומטרת העיתון לשמש להם יתד לפתיחת מועדון סיפורתי-אמנותי שייפתח בחודש ספטמבר, במרתף שנבנה עיריית תל-אביב. המקום שייקרא גם הוא הדרם החדש, יהיה פתוח לכל אמן.

*

רישומי העירום הרבים מספור שעשתה אסתר פריץ-ארד היקנו לה את שמה, אך בתערוכתה החדשה בגלריה אוגריית בתל-אביב, מוסי' כיס את תשומת-הלב יותר מכל, דווקא ציורי השמן המתארים נופים של צפת, ירושלים ועוד. הנחות הצבע החומריות והכטוחות, בצרופ גוונים המכילים את אמני הציור האימפרסיוניסטי בשעתו, מלכבים את העין.

רישום עירום ש' אסתר פריץ-ארד נופים של צפת וירושלים

הוועד הקודם, רחל שביט ואלי' הו' גת, להיבחר שנית לוועד, ו' זאת חרף היותם עצמם קשורים בשערוריה אמיתית הקשורה ב' הכנסת אדם פרטי כבעל גלריה פרטית בתוך בניין האגודה.

ותיקים-חדשים. תחת לבחור בוועד חדש, לטהר את האווירה, ולהביא לידי פעילות — מה שאגו' דת-הציירים באמת זקוקה לו — נבחר ועד שרוב חבריו היו חברים בו קודם. בקריאות "נפוליאון" ש' הופנו למנכ"ל האגודה, גרמו גם

הגמל היה עובדת השתתפותו של הצייר מיכאל ארגוב, שהיה גם יושב-ראש הוועד, בתערוכה באולם האגודה בדיוק בעת ביקורם של אוצרי המוסיאונים מחוץ-לארץ ב' ישראל. לאחר ההתקפות נגדו, החליט ארגוב להתפטר.

כדי לטהר את האווירה, הוחלט להציג מועמדות שבעה חברים חר' שים לוועד, שייבחרו באופן קר' לקטיבי, ברשימה אחת. בתוך הי' צעקות ואווירת השוק ששררה בערב הכתירות, הצליחו שני חברי